

Avtryck - handledning i gymnasieskolor i Stockholms Län

Syfte:

Att skapa samtal i klassen, om omställning och hållbarhet, utifrån olika omställningsinitiativ och platser runtom i Sverige. Vi pratar om lokala förutsättningar och vad som ger hopp och kraft samt inspireras av hur andra gör idag.

Genomgående tema i filmen

- Community/delande
- Konsumtion och individualism
- Att tycka lika/olika
- Inre omställning
- Hopp
- Aktivism och engagemang
- Klimat
- Naturens Rättigheter
- Ursprungsbefolkningars traditionella förhållningssätt
- Ekonomiska system (exempelvis lokal valuta, delningsekonomi)
- Land och stad

Möjliga frågor att diskutera tillsammans i klassrummet innan visning:

- "Att vara en spegelbild av samhället", vad menas med det?
  - Skulle ni kunna tänka er att dela en bil? Dela ett boende?
- Vad innebär omställning?
- Vad innebär engagemang för dig?

Efter filmvisningen skriver alla ner sin egen upplevelse av filmen;

Vilken känsla har du efter filmen? Vad gav upphov till den känslan?

- Alla tar med sig sin egen nedskrivna upplevelse under samtalet med gruppen, kanske ändras perspektiven under samtalets gång.

Samtal i gruppen i biosalongen; lyft en eller båda av dessa frågeställningar (förslag på fler frågor finns längre ned i dokumentet), låt var och en få dela:

- Vad tar du med dig för initiativ från filmen? På vilket sätt tar du med dig det?
  - Låt var och en tänka tyst en stund. Var och en skriver ner initiativet och argument för varför de valde just det initiativet
- Vad gör dig hoppfull när du tänker på möjligheterna till omställning?
  - Låt var och en tänka tyst en stund. Var och en skriver ner sina tankar.

Tågordning i filmen; initiativ, platser och teman som lyfts

1. *Malmö; Folkets Skaffereri, matsvinn och engagemang*
2. *Bandhagen; grannskapsfestival, gemenskap, glädje*
3. *Stjärnsund; sportbibliotek och odling*
4. *Hemma hos filmskaparen; odling och generationer*
5. *Östervåla; kurser och workshops, dark mountain project*
6. *Ängbråten; kreativt skapande, plantera träd, skog*
7. *Edsele; samförsörjning, livsmedelsberedskap, krishantering*
8. *Önneköp; kooperativ lanthandel*
9. *Bålsta; Klimataktivism, Skolprotest, Fridays For Future*
10. *Ingarö; Naturens Rättigheter, tipping points*
11. *Lund; Inre omställning, separation*
12. *Uvberget; natur och människa, relation till natur, konsumtion, överlevnad*
13. *Örsta; att bygga sitt eget hem, att skala ned*
14. *Malmö; Öppen scen, Gerillaodling, förpackningsfri butik, fridans, lokal valuta*
15. *Stjärnsund; Ekonomiska system*
16. *Edsele; Lokal försörjning*
17. *Önneköp; att alla kan göra skillnad*
18. *Ingarö; Omställning tillsammans*
19. *Klockrike; teknologi, att flytta från staden*
20. *Bålstad; eget skapande, musik*
21. *Ängbråten; lösningar och problem*
22. *Hemma hos filmskaparen; Meningsfullhet, engagemang, gårdsbutik*

Tips och stöd till pedagoger att ha med sig löpande:

Dessa 3 förhållningssätt är bra att ha med sig i samtalen för att skapa trygga lärmiljöer där alla kan komma till tals om filmen. En god idé kan vara att synliggöra dessa förhållningssätt för eleverna (exempelvis skriva upp på en tavla)

1. Det är bra att vi är olika, tänker olika. Det ger bredare och djupare förståelse för filmen.
2. Vi recenserar inte filmen utan låter filmen vara grund för vårt gemensamma samtal.
3. Vi talar personligt och utgår ifrån egna erfarenheter.

Att tänka på:

- Håll samtalen genom öppnande frågor; där det inte finns ett enda rätt svar utan snarare olika perspektiv.
- Bjud in till reflekterande samtal; där frågor leder till nya frågor snarare än till svar. Vi testar kliva bortom rätt och fel.
- Vi skapar trygga rum för alla.

Exempel på andra frågor en kan lyfta:

- På vilka sätt sitter ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ihop?
- Var ser du dig i framtiden? Din familj? Hur lever ni?
- Hur påverkar vårt agerande (eget och kollektivt) världen?
- Vad är skillnaden, enligt dig, på individualistiskt och gemensamt?
- Vad menas med community/gemenskap, för dig?
- Hur kan vi vara förändringsagenter i världen?
- Vad är viktigt, tycker du, att ta med in i framtiden? Hur gör vi det möjligt?
- Vad betyder hopp för dig?
- Hur kan du göra skillnad där du bor?

Begreppslista (från NE):

- **Aktivism:** praktisk handling i syfte att uppnå samhällsförändring.
- **Individualism:** uppfattning som ser individens frihet och oberoende som högsta värde.
- **Konsumtion:** lutlig användning (förbrukning) av varor och tjänster.

- Livsmedelsberedskap: planering för försörjning med livsmedel under beredskap och krig.
- Matsvinn: livsmedel som har producerats i syfte att bli mat men som inte går vidare i livsmedelskedjan och konsumeras.
- Naturens Rättigheter: juridiskt verktyg som gör det möjligt för arter och ekosystem att ha inneboende rättigheter som kan jämföras med mänskliga rättigheter.
- Omställning: förändring av
- Rural: lantlig.
- Självförsörjning: vanligen ett lands förmåga att producera vad det konsumerar.
- Tröskelpunkt: *tippningspunkt*, inom klimatologin (av *klimat* och grekiska *-logi* 'a'-lära', '-vetenskap', av *lo'gos* 'ord') en oåterkallelig förändring i ett klimat- och ekosystem.
- Ursprungsbefolkning: samma som urfolk (*ursprungsbefolkning*, *urbefolkning*, *urinvånare*, vanligen de etniska grupper som är ättlingar till de första mänskliga invånarna i ett visst geografiskt område).

Länkar till teman som lyfts:

- Mat:
  - [Mat, klimat och miljö – så påverkar maten klimatet - Naturskyddsföreningen \(naturskyddsforeningen.se\)](#)
  - [Matsvinn \(livsmedelsverket.se\)](#)
  - [Minska ditt matsvinn - Naturskyddsföreningen \(naturskyddsforeningen.se\)](#)
- Aktivism:
  - [Fridays For Future Sweden - Skolstrejk för klimatet](#)
- Ekonomi:
  - [Cirkulär ekonomi - Naturskyddsföreningen \(naturskyddsforeningen.se\)](#)
- Miljö och klimatforskning, teorier och begrepp
  - [Naturskyddsföreningens sida "Vad är Klimatförändringar?"](#)
  - [Stockholm Resilience Centre om Tipping points och planetära gränser \(eng\)](#)
  - [Vad är ekosystemtjänster? - Naturskyddsföreningen \(naturskyddsforeningen.se\)](#)
  - [Vad är biologisk mångfald? - Naturskyddsföreningen \(naturskyddsforeningen.se\)](#)
- Vad Naturens Rättigheter är och exempel på platser/ekosystem som fått juridiska rättigheter
  - [SO-rummet \(läromaterial\); Geografi, om Naturens Rättigheter och frågeställningar om det](#)
  - [Miljömagasinet, artikel om Naturens Rättigheter](#)
  - [Naturesidan; Om Mar Menor \(Spanien\) som fått rättigheter samt exempel på andra platser i världen](#)
- Ursprungsbefolkningars traditionella förhållningssätt; Samers rättigheter
  - [Sápmi i skolan](#)

[Länk till mer information om filmen här](#)

